

KARADENİZ

2022 GELİŞMELERİ IŞIĞINDA
BÖLGESEL DEĞERLENDİRMELER

Editörler
ÖZGÜR TÜFEKÇİ
FEVZİ KIRBAŞOĞLU

KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

KARADENİZ

2022 GELİŞMELERİ IŞIĞINDA BÖLGESEL DEĞERLENDİRMELER

Editörler
ÖZGÜR TÜFEKÇİ
FEVZİ KIRBAŞOĞLU

KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Özgür Tüfekçi

Doç. Dr. Tüfekçi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Stratejik Araştırma Merkezi Müdürü ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesidir. Aynı zamanda, İngiltere merkezli bir düşünce kuruluşu olan CESRAN International'ın (www.cesran.org) kurucusu ve Genel Direktörüdür. Sheffield Üniversitesi'nden Uluslararası İlişkiler yüksek lisans derecesi ve Coventry Üniversitesi'nden Sosyoloji ve Uluslararası İlişkiler doktora derecesi almıştır. Başlıca araştırma alanları Avrasyacılık, Ulus İnşası, Milliyetçilik Teorileri, Jeopolitik Kuramlar ve Yükselen Güçlerdir.

Fevzi Kırbaoğlu

2015 yılında Atatürk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu. 2019 yılında yüksek lisans öğrenimini Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda tamamladı. 2021 yılından itibaren Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde Arş. Gör. olarak görev yapmayı sürdürmektedir.

KARADENİZ:

2022 GELİŞMELERİ IŞIĞINDA BÖLGESEL DEĞERLENDİRMELER

KTÜ-SAM Kitapları 3

www.ktu.edu.tr/sam

ISBN: 978-605-2271-60-5

© 2023 Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları

1. Baskı: Aralık 2023, Trabzon

Kapak Tasarımı / Sayfa Düzeni

KTÜ Stratejik Araştırma Merkezi

Baskı: KTÜ Matbaası, TRABZON

Tel: 0462 377 21 43

Adres: KTÜ Yayınları Satış Bürosu

Tel: 0462 377 22 32

Üniversiteler Yayın yönetmeliğinin 6. maddesine göre bu eserin bilim ve dil bakımından sorumluluğu yazarlara aittir.

Bu eserin herhangi bir kısmının izinsiz ve kaynak gösterilmeden alıntılanması, internet sitelerinde yayınlanması, pdf ya da kitap şeklinde parayla satılması yasaktır. Aksi eylemde bulunanlar telif hakları yarasından doğan tüm yükümlülükleri peşinen kabullenmiş sayılırlar.

KARADENİZ:

2022 Gelişmeleri Işığında Bölgesel Değerlendirmeler

Editörler: Özgür Tüfekçi & Fevzi Kırbasoğlu

İçindekiler

TAKDİM	8
1. BÖLÜM: Bölge Ülkelerinin 2021 Görünümü	
Girişimci ve İnsani Dış Politika Işığında Türkiye: 2022.....	13
RUKİYE PATAN	
Barış ve Çatışma İkileminde Çözüm Arayan Azerbaycan: 2022.....	48
HÜLYA KINIK	
Bulgaristan için Zorlu 2022 Yılı: Ukrayna Savaşı ve İç Politikada Çalkantılar	72
VAHİT GÜNTAY	
2022 Gelişmelerinin Ermenistan İç ve Dış Politikasına Yansımaları	94
MUHARREM BAYRAK	
Batı ile Birleşme Sürecinde Gürcistan: 2022.....	136
HASAN YILMAZ	

Savaşın ve Ekonomik Krizin Gölgesinde Moldova: 2022 .. 182

NÜKHET GÜNTAY

Tarihin Etkisinde, Savaşın Sınırında Romanya: 2022 211

EDA TUTAK

2022 Ukrayna Savaşı Sonrası Rusya: İç-Dış Politikada ve
Ekonomi Alanındaki Değişimler 247

MELTEM HASANÇEBİ ve FEVZİ KIRBAŞOĞLU

Ukrayna'da Direnişin Bir Yılı: 2022 285

ADNAN SEYAZ

Yunanistan: 2022 315

GÖKHAN ÖÇALAN

2. BÖLÜM: Uluslararası Aktörler ve Geniş Karadeniz Havzası

ABD'nin Karadeniz Politikası, 2022: Amerikan İstisnacılığı
Üzerinden Bir Okuma 354

MURAT ÜLGÜL

NATO'nun Geniş Karadeniz Havzasındaki Rolü 386

KEMAL GÖKÇAY ve MURAT ÇEMREK

Karadeniz Havzasının Güvenliğinde Çin'in Rolü: Türkiye ile
Olası İş Birliği Unsurlarının Etkisi 406

MÜGE YÜCE

Avrupa Birliği'nin Doğu Ortaklığı Politikası: 2022
Gelişmeleri Işığında Bir Değerlendirme 425

FEVZİ KIRBAŞOĞLU ve MELTEM HASANÇEBİ

3. BÖLÜM: Geniş Karadeniz Havzasında Sınıraşan Sorunlar

2022 Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Rol Alan Muharip Devlet
Dışı Aktörlerin İncelenmesi 448

AHMET ATEŞ

Geniş Karadeniz Havzasında Sınır Aşan Sorunlar: Avrupa
Enerji Krizi 469

ANIL ÇAĞLAR ERKAN ve AYÇA EMİNOĞLU

Rusya Federasyonu'ndaki Kısmi Seferberlik Kararı: İş
Dünyası ve İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Bir
Değerlendirme 516

MUHAMMET NEGİZ ve NİMET KALKAN

YAZARLAR 569

TAKDİM

Karadeniz: 2022 Gelişmeleri Işığında Bölgesel Değerlendirmeler yayın serisi üçüncü yılında hem bölgesel hem de küresel gelişmelere odaklanarak bölge ile ilgilenen araştırmacılar için bir başvuru kaynağı olma hedefini bu yılda devam ettirmekte.

Oldukça yoğun gündem içerisinde çok büyük bir emeğin ürünü olarak sizlerle buluşan ve 2022 yılının değerlendirmesini içeren eserimizde birbirinden değerli yazarlarımız çalışmalarını uzmanlıkları çerçevesinde sunarken analitik yaklaşımlarıyla birbirini tamamlayan bölümlerle kitaba bütüncül bir perspektif katmaktadırlar.

2022 yılında Karadeniz Havzasındaki gelişmelerin ele alındığı bu kitapta on yedi makale yer almaktadır. Üç bölümden oluşan kitabımızın ilk bölümünde havzadaki ülkelerden onunun 2022 yılında yaşadıkları süreçler masaya yatırılırken; ikinci bölümde uluslararası aktörlerin havzaya yaklaşımları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise nispeten daha bağımsız makalelerle Karadeniz havzası farklı açılardan incelenmekte ve okuyucuya ilk iki bölümdeki makaleleri analitik olarak birleştirebilecekleri alan sunulmaya çalışılmaktadır.

Birinci bölüm Rukiye Patan'ın Türkiye'nin iç ve dış politika alanında ve ekonomik kapasitesinde önemli gelişmelerin gerçekteştiği bir yıl olan 2022'yi değerlendirdiği "*Girişimci ve İnsani Dış Politika Işığında Türkiye: 2022*" başlıklı çalışma ile başlamaktadır. Akabinde Hülya Kınık Azerbaycan'ın 2022 yılında genel görünümü üzerine bir çerçeve sunma amacı

taşıyan “Barış ve Çatışma İkileminde Çözüm Arayan Azerbaycan: 2022” makalesi; Vahit Güntay “Bulgaristan için Zorlu 2022 Yılı: Ukrayna Savaşı ve İç Politikada Çalkantılar”; Muharrem Bayrak “2022 Gelişmelerinin Ermenistan İç ve Dış Politikasına Yansımaları”; Hasan Yılmaz “Batı ile Birleşme Sürecinde Gürcistan: 2022”; Nükhet Güntay “Savaşın ve Ekonomik Krizin Gölgesinde Moldova: 2022”; Eda Tutak “Tarihin Etkisinde, Savaşın Sınırında Romanya: 2022”; Meltem Hasançebi ve Fevzi Kırbaşoğlu “2022 Ukrayna Savaşı Sonrası Rusya: İç-Dış Politikada ve Ekonomi Alanındaki Değişimler”; Adnan Seyaz “Ukrayna’da Direnişin Bir Yılı: 2022”; Gökhan Öçalan “Yunanistan: 2022” başlıklı makaleleriyle havza ülkelerini ele almaktadırlar.

İkinci bölümde ise havzanın dışındaki aktörlerin havza ülkelerine yaklaşımları ve politika oluşturma süreçleri Murat Ülgül’ün “ABD’nin Karadeniz Politikası, 2022: Amerikan İstisnaçılığı Üzerinden Bir Okuma”; Kemal Gökçay ve Murat Çemrek’in “NATO’nun Geniş Karadeniz Havzasındaki Rolü”; Müge Yüce’nin “Karadeniz Havzasının Güvenliğinde Çin’in Rolü: Türkiye ile Olası İş Birliği Unsurlarının Etkisi” ve Fevzi Kırbaşoğlu ve Meltem Hasançebi’nin “Avrupa Birliği’nin Doğu Ortaklığı Politikası: 2022 Gelişmeleri Işığında Bir Değerlendirme” başlıklı makaleleriyle incelenmektedir.

Son bölümde ise ilk iki bölümdeki makaleleri tamamlayıcı ve birleştirici olarak Ahmet Ateş “2022 Rusya-Ukrayna Savaşı’nda Rol Alan Muharip Devlet Dışı Aktörlerin İncelenmesi”; Anıl Çağlar Erkan ve Ayça Eminoğlu “Geniş Karadeniz Havzasında Sınır Aşan Sorunlar: Avrupa Enerji Krizi”; Muhammet Negiz ve Nimet Kalkan “Rusya Federasyonu’ndaki Kısmi Seferberlik Kararı: İş Dünyası ve İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Bir Değerlendirme” makaleleriyle elinizdeki eserin tamamlanmasını sağlamışlardır.

Yıllık mahiyetinde hazırlanan çalışmanın bu sayısının yayımlanması hususunda yazılarıyla katkıda bulunan değerli yazarlarımıza ve kitabımıza teveccüh gösteren saygıdeğer okurlarımıza teşekkür ederiz.

DOÇ. DR. ÖZGÜR TÜFEKÇİ
KTÜ-SAM Müdürü

ARŞ. GÖR. FEVZİ KIRBAŞOĞLU
KTÜ-SAM Araştırmacı

Trabzon - Ekim 2023

Bölge Ülkelerinin
2022 Görünümü

1. BÖLÜM

TARİHİN ETKİSİNDE, SAVAŞIN SINIRINDA ROMANYA: 2022

Eda Tutak

[Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi]

Giriş

Bu çalışmanın amacı 2022 yılında Romanya açısından hem iç hem de dış siyasette gerçekleşen önemli gelişmeleri ele almak ve Romanya'nın yıllık genel görünümünü farklı perspektiflerden incelemektir. Romanya için 2022 yılındaki en önemli gelişme, sınır komşusu olan Ukrayna ile tarihsel ortaklıkları bulunan Rusya arasında yaşanan savaş olmuştur. 24 Şubat 2022 tarihinde Rusya devlet başkanı Vladimir Putin tarafından Ukrayna'ya karşı başlatılan askerî operasyon; ülke ekonomisini, siyasetini, dış politikasını derinden etkilemiştir. Sınır ülkesinde ortaya çıkan çatışma durumu, göç etmek isteyen Ukraynalı vatandaşlar için Romanya'yı hem göç edilen hedef ülke hem de diğer Avrupa ülkelerine geçiş için kullandıkları transit ülke konumuna getirmiştir. Hem Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) hem de Avrupa Birliği (AB)'ne üye bir ülke olan Romanya'nın, savaşa olan coğrafi yakınlığı nedeniyle bölgedeki stratejik önemi artarken aynı zamanda çatışmanın Romanya'ya sıçramasından duyulan endişe, ülkede bir güvenlik kaygısı oluşmasına da neden olmuştur. Ukrayna ile Kuzeyde ve Doğuda toplam 531 km'lik bir sınırı paylaşan Romanya, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı askerî operasyonların başından itibaren Ukrayna'yı desteklemiş, AB ve NATO ile iş birliği içinde Rusya'nın küresel güvenliği ve istikrarı tehlikeye atan girişimlerinin karşısında olduğunu belirtmiştir. Buna ek olarak Romanya, çatışma boyunca yürüttüğü aktif savaş diplomasisi ile hem küresel siyasetteki görünürlüğünü arttırmış hem de

NATO ve AB içindeki stratejik önemi yüksek müttefik rolünü güçlendirmiştir.

Bu çalışma ülke içi dinamikler ve dış politika dinamikleri olmak üzere iki bölüm olarak tasarlanmıştır. Birinci bölümde; öncelikle Romanya ekonomisinin genel görünümü ele alınmış, ardından Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Romanya ekonomisine etkileri incelenmiştir. Daha sonra ülkedeki iç siyasi gelişmeler hükümetin enerji bağımsızlığı, temiz enerjiye geçiş ve enerji güvenliği hedefleri kapsamında değerlendirilmiştir. Dış politika dinamiklerinin ele alındığı ikinci bölümde ise, 2022 yılı itibariyle yaşanan küresel gelişmeler kapsamında Romanya'nın izlediği dış politika analiz edilmiş, ardından ülke dış siyaseti uluslararası örgütler bağlamında değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle 2022 yılında uluslararası politik gündemin merkezinde yer alan Rusya-Ukrayna Savaşı ele alınırken Romanya'nın üyesi olduğu AB ve NATO ile olan ilişkileri bu savaş kapsamındaki gelişmeleri de içerecek biçimde incelenmiştir.

Ülke İçi Dinamikler

Romanya Ekonomisinin Genel Görünümü

2020 ve 2021 yıllarını COVID-19'un yarattığı ekonomik etkilerle mücadele ederek geçiren Romanya, 2022 yılını ise yanı başında yaşanan Rusya-Ukrayna Savaşı'nın yarattığı ekonomik etkilerle mücadele ederek geçirmiştir. Son yirmi yılda önemli yapısal değişiklikler yaşayan Romanya ekonomisi, kişi başına düşen gelirden Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ülkelerinin sahip olduğu ortalama gelire hızla yaklaşmıştır (OECD, 2022a). Özellikle koronavirüs pandemisinin tetiklediği daralmanın ardından hızla toparlanan ülke ekonomisi, dirençli bir yapı kazanmış olduğunu kanıtlar niteliktedir. Ancak hemen yanı başındaki Ukrayna'da Şubat 2022'de başlayan ve hala devam eden savaş koşulları, ekonomideki olumlu havanın kaybolmasına neden olmuştur. Son yirmi yılda ülke

ekonomisinde elde edilen etkileyici büyüme ve refah, Covid-19 ve Ukrayna'daki savaşın etkisiyle sekteye uğramış ve bu gelişmeler ekonomideki yapısal kırılganlıkları ortaya çıkarmıştır (The World Bank, 2022). 2022 yılı itibariyle Rusya-Ukrayna Savaşı sadece Romanya'yı değil tüm dünya piyasalarını da etkilemiştir. OECD verilerine göre 2022 dünya ekonomik görünümündeki olumsuz gelişmelere dair belli başlı riskler ve kırılganlıklar aşağıda kısaca özetlenmektedir (OECD, 2022b):

- Küresel ekonominin karşı karşıya kaldığı önemli zorluklardan birisi küresel ekonomik büyümenin ivme kaybetmesidir. Ülke ekonomilerinde yaşanan yüksek enflasyon genişlemekte ve kalıcı hale gelmektedir.

- Enerji arzındaki azalış fiyatların daha yukarı çıkmasına sebep olurken enflasyonun yükselişini engellemek için gerekli olan faiz oranlarındaki artışlar finansal kırılganlıkları da beraberinde getirmektedir.

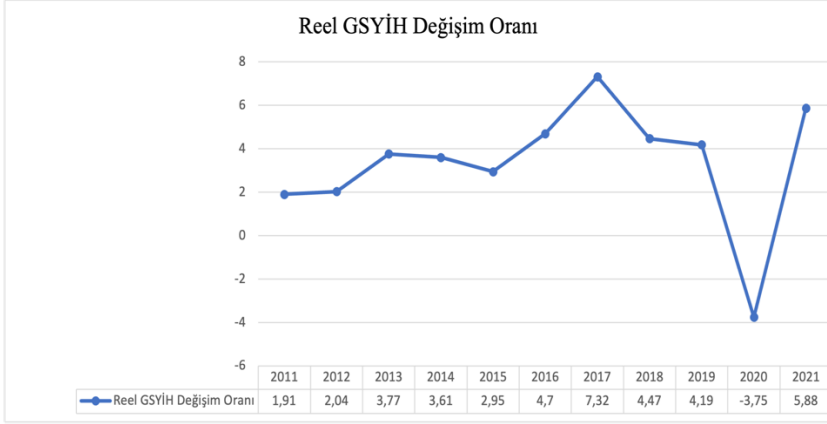
- Rusya'nın Ukrayna'daki savaşı, düşük gelirli ülkelerde borç sorunu ve gıda güvensizliği risklerini de arttırmaktadır.

- Rusya-Ukrayna Savaşı, dünya ekonomisinde üç temel sorun ortaya çıkarmıştır. Bunlardan ilki enerji krizi, ikincisi küresel Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)'nin düşmesi ve son olarak artan enflasyon oranlarıdır.

Yukarıda 2022 yılında yaşanan küresel gelişmelere bağlı olarak dünya ekonomisinin genel görünümüne dair özet bilgiler verilmiştir. Bu gelişmelerden tüm dünya ülkeleri etkilenirken Romanya ekonomisi, Dünya Bankası verilerine göre 2022'nin ilk çeyreğinde beklenenden daha iyi performans göstererek enflasyondaki önemli artışa ve Ukrayna'daki savaş nedeniyle artan belirsizliğe rağmen yüzde 5,8 büyümüştür (The World Bank, 2022). Bu durumun temel sebeplerinden biri, Romanya'nın enerjisinin yaklaşık %70'inin yerli üretimden karşılanmasıdır (OECD, 2022c). Grafik 1'de Romanya'nın yıllara

göre ekonomik büyüme oranları reel GSYİH temel alınarak gösterilmiştir.

Grafik 1. Romanya Ekonomisinin Yıllara Göre Büyüme Oranı (2011-2021)

Kaynak: The World Bank, 2022; The Global Economy, 2022.

Grafik 1 incelendiğinde Romanya reel GSYİH oranlarının yıldan yıla genel olarak artış gösterdiği ancak bazı yıllarda bu oranlarda negatif yönlü bir eğilimin olduğu tespit edilmektedir. Ekonomideki büyüme oranları inişli çıkışlı bir görüntü sergilese de genel olarak giderek büyüyen bir finansal görüntü dikkat çekmektedir. 2020 yılında yaşanan sert düşüşün sebebi tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19'un yarattığı negatif etkilerdir. Romanya ekonomisinin daha detaylı analiz edilebilmesi açısından son on yıla ait Kişi Başına Düşen GSYİH miktarı ve enflasyon oranları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Romanya Ekonomisinde Temel Göstergeler (2011-2021)

Yıl	Kişi Başına Düşen GSYİH (ABD Doları)	Enflasyon (Tüketici Fiyat Endeksindeki Yüzde Değişim)
2011	9099,22	5,8
2012	8507,1	3,3
2013	9547,85	4
2014	10043,68	1,1
2015	8969,15	-0,6
2016	9548,59	-1,5
2017	10807,01	1,3
2018	12398,98	4,6
2019	12899,35	3,8
2020	12956,57	2,6
2021	14861,91	5,1

Kaynak: The World Bank, 2022; The Global Economy, 2022.

Tablo 1 incelendiğinde Romanya ülke ekonomisinin son on yıllık periyotta özellikle de son beş yıl içinde kişi başına düşen GSYİH miktarı açısından önemli bir iyileşme yaşadığı görülmektedir. Bu gelişmede özellikle AB tarafından desteklenen politik ve finansal yatırımlar önemli ölçüde etkili olmuştur. 2020 yılında başlayan ve 2021 yılında devam eden pandemi salgınının olumsuz etkileri ile mücadelede AB tarafından yönlendirilen kaynaklar, ülke için

önemli bir ekonomik ayrıcalık yaratmıştır. 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı ise son dönemde pandemiden sonra Romanya ekonomisini etkileyen en önemli gelişmelerden biridir. Bu savaş sadece Romanya'yı değil tüm dünya piyasalarını etkilemiş, özellikle enerji fiyatlarında ortaya çıkardığı dalgalanmalar ve enflasyon oranlarında yarattığı artış dünya ekonomisine derinden etki etmiştir.

Uluslararası bir kredi derecelendirme kuruluşu olan Fitch, 18 Ekim 2022 tarihinde yayınladığı raporda Romanya'nın 'BBB-' notunu onaylamıştır. Bu rapor kapsamında Fitch kısaca aşağıdaki değerlendirmede bulunmuştur (FitchRatings, 2022):

- Romanya'nın olumlu görüntüsü yatırım ve makro istikrarı destekleyen AB üyeliği ve AB sermaye akışları ile 'BBB' kategori emsallerinin üzerinde olan kişi başına GSYİH, yönetim ve insani gelişme göstergeleri tarafından desteklenmektedir.

- Ülke ekonomisinin olumsuz görüntüsünün nedenleri arasında; Ukrayna'daki Savaşın ve Avrupa enerji krizinin ülke ekonomik, mali ve dış performansı üzerindeki aşağı yönlü riskleri yer almakta ve bu durum kalıcı makroekonomik dengesizliklerin altında yatan politika hedefleri tarafından ağırlaştırılmaktadır. Ayrıca, 2022'deki ilerlemeye rağmen orta vadede yapısal mali dengesizlikleri ele alacak politikaların uygulanmasına ilişkin süregelen belirsizlik de ülke ekonomisindeki olumsuz görüntüyü yansıtmaktadır.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Romanya Ekonomisine Etkileri

Rusya-Ukrayna Savaşı, Romanya ekonomisini doğrudan değil dolaylı olarak etkilemiştir. Bu dolaylı etkinin en temel nedeni ise Romanya enerjisinin yaklaşık %70'inin yerli üretimden karşılanmasıdır (OECD, 2022c). Ancak Savaş'a olan coğrafi yakınlığı nedeniyle Avrupa'daki en büyük Ukraynalı mülteci girişlerinin yaşandığı ülkede yabancı yatırımcılar açısından

güvensizlik ortamı oluşmuştur. Romanya Ulusal Bankası tarafından yayınlanan “Ukrayna’daki Savaşın Ekonomi Üzerindeki Etkisine İlişkin Güncel Değerlendirmeler” isimli raporda; Rusya’nın Ukrayna’yı işgalinin İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesinden bu yana Avrupa’da benzeri görülmemiş bir insani krizi tetiklediği belirtilmektedir (Banca Națională A României, 2022: 1). Ayrıca bu raporda söz konusu savaşın Romanya üzerindeki doğrudan etkilerinin nispeten küçük olduğu, dolaylı etkilerinin ise nispeten yüksek bir potansiyel barındırdığının altı çizilmiştir.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (UNHCR) verilerine göre, 19 Temmuz 2022 itibariyle, Avrupa genelinde Ukrayna’dan gelen 6 milyona yakın büyük çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan mülteci kaydedilmiştir (OECD, 2022: 2). Avrupa Komisyonu tarafından, Romanya’nın savaşın neden olduğu insani ve jeopolitik krizde bir ön cephe ülkesi olduğu ve çoğunluğu sonunda diğer AB ülkelerine gitmesine rağmen yerinden edilmiş çok sayıda kişiye ev sahipliği yaptığı ifade edilmiştir (Banila, 2022). Ancak Ukraynalı mültecilerin özellikleri dikkate alındığında Romanya ekonomisi açısından olumlu etkilerinin de olabileceğini değerlendiren Avrupa Konseyi, 23 Mayıs 2022 tarihinde yaptığı açıklamada: “Mültecilerin ihtiyaçlarını karşılamak, pandemi sırasında büyük baskı altına giren sağlık, sosyal ve eğitim sistemlerinde ek kaynakların seferber edilmesini gerektirecek. Orta ve uzun vadede, ülkede kalmaya karar veren bireylerin işgücü piyasasına entegrasyonu Romanya, aktif nüfusunda bir artış sağlayabilir ve potansiyel üretimi artırabilir” ifadelerine yer vermiştir (Banila, 2022).

Genel olarak, Ukraynalı göçmenlerin küçük bir bölümünün Romanya’ya yerleşmesi ve göçmen akışının ağırlıklı olarak kadın ve çocuklardan oluşan özel yapısı göz önüne alındığında aktif olarak işgücü piyasasına katkıda bulunması beklenmektedir (Banca Națională A României, 2022: 3). OECD tarafından yayınlanan ve Ukraynalı mültecilerin Avrupa’daki ev sahibi

ülkelerin işgücüne potansiyel katkısının araştırıldığı raporda diğer mülteci gruplarına kıyasla Ukraynalı mültecilerin ev sahibi ülkeye katkı sunabileceği ifade edilmiş ve aşağıda kısaca özetlenen tespitlere yer verilmiştir (OECD, 2022d):

- Ukraynalı mültecilerin potansiyel kalma süresi ev sahibi ülkelerde belirsiz olduğundan çalışma çağındaki yetişkinlerin çoğu kaldıkları süre boyunca çalışmak isteyebilir.

- Diğer mültecilere kıyasla, Ukraynalı mülteciler entegrasyon olasılığını kolaylaştıran bazı özelliklere sahipken (örneğin eğitim profili, mevcut sosyal ağlar, istihdama anında erişim), sahip oldukları bazı özellikler ise tam tersine onları engelleyebilir (birçoğu çocuklu bekar anneler ve bakmakla yükümlü oldukları diğer kişilerdir).

- Öngörüler yüksek düzeyde belirsizlik taşısa da tüm Avrupa ülkeleri için işgücünün 2022'nin sonuna kadar yaklaşık %0,5 oranında artması beklenmektedir. En büyük artış üç ülkede öngörülmektedir: Çek Cumhuriyeti (%2,2), Polonya (%2,1) ve Estonya (%1,9).

- İstihdam üzerindeki tahmini etki sıralamasında; Çek Cumhuriyeti, Polonya ve Estonya en fazla %1,9'luk önemli bir artış sergilerken, tüm Avrupa ev sahibi ülkelerdeki genel etkinin %0,4 olduğu tahmin edilmektedir.

- İşgücü üzerindeki genel tahmini etki, 2014-17'de Avrupa Birliği'ne mülteci akışının yaklaşık iki katıdır.

Romanya'nın Rusya ve Ukrayna ile doğrudan ticari ilişkisinin sınırlı olması bir taraftan ülke ekonomisinin savaş durumundan doğrudan etkilenmesini önlerken diğer taraftan küresel serbest ticaretin yarattığı domino etkisi, ulusal ekonominin dolaylı olarak etkilenmesine neden olmuştur. Küresel ekonomideki yüksek enflasyon, küresel finansman koşullarındaki sıkılaşmaya katkıda bulunmuş, savaş nedeniyle yaşanan gıda ve

yakıt fiyatlarındaki kriz durumu ulusal ekonomileri derinden etkilemiştir. Romanya açısından ele alındığında ise ülke ekonomisi; küresel tedarik zincirlerindeki aksamadan, Romanya'nın ticaret ortaklarındaki ekonomik faaliyetlerin etkilenmesi sonucu ülke ihracatındaki düşüşten, hammadde fiyatlarındaki artıştan ve makroekonomik belirsizlik ile savaşa olan coğrafi yakınlık nedeniyle yatırımcı güvensizliğinden etkilenmektedir. Bu kapsamda 2023 yılında ülke ekonomisinin daralması yönündeki beklentiler daha çok savaş nedeniyle oluşan küresel ekonomik kırılganlıkların bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

İç Siyasi Gelişmeler

Romanya'da Hükümet, Parlamento tarafından verilen güvenoyu temelinde işleyen, ülkenin iç ve dış politikasının uygulanmasını sağlayan ve kamu yönetiminin genel liderliğini üstlenen yürütmenin kamu otoritesidir (Guvernul României, 2022a). Hükümetin atanması, Parlamento tarafından Hükümete verilen güvenoyu temelinde Romanya Cumhurbaşkanı tarafından yapılmaktadır. Komünizm sonrası ülke tarihindeki en düşük katılımının gerçekleştiği seçim olarak tarihe geçen 2020 Romanya Parlamento Seçimleri'nden sonra ülkede bir koalisyon hükümeti kurulmuştur (BEC Comunicat, 2020). Tüm dünyayı derinden etkileyen pandemi krizi etkisinde gerçekleştirilen 2020 seçimleri ardından kurulan koalisyon hükümeti ancak 9 ay ülke yönetiminde istikrar sağlayabilmiş ve 2021 yılında ülkede bir hükümet krizi yaşanmıştır. 7 Eylül 2021'de başlayan Romanya hükümet krizi 25 Kasım 2021'de Nicolae-Ionel Ciucă Başbakanlığında hükümetin kurulmasıyla sona ermiştir (Ziarul Oficial Românesc, 2021). Romanya'da Ulusal Liberal Parti (PNL), Sosyal Demokrat Parti (PSD) ve küçük etnik Macar partisi UDMR ile bir koalisyon hükümeti kurulmuş, gerçekleştirilen koalisyon anlaşması kapsamında Başbakanlık görevinin 18 ay sonra Mayıs 2023'te Sosyal Demokratlara devredilmesi yönünde bir anlaşmaya varılmıştır (Euronews, 2021).

Romanya’da süregelen hükümet krizinin 25 Kasım 2021 itibariyle çözülmesinin ardından, yaklaşık 3 ay sonra 24 Şubat 2022’de Rusya-Ukrayna Savaşı’nın çıkması Romanya’da yeni bir mücadele alanı yaratmıştır (Ismayılov, 2022). Sınır ülkesi olan Ukrayna’ya Rusya tarafından gerçekleştirilen askerî operasyon, Romanya’nın stratejik konumunu güçlendirirken savaşın ilk gününden itibaren Ukraynalı mültecilerin sığınma limanı olarak önemli bir rol üstlenmiştir. Romanya Başbakanı Nicolae-Ionel Ciucă görevinin yedinci ayında gerçekleştirdiği genel değerlendirmede; Romanya’nın karşı karşıya olduğu krizlerin üstesinden gelmek için mücadele ettiğini özellikle güvenlik, sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan istikrarlı bir ülke olarak reform, modernizasyon, kalkınma yolunda adımlar attığını belirtmiştir (Patricolo, 2022).

Romanya Hükümeti’nin uluslararası gelişmelere bağlı olarak belirlediği ulusal hedeflerinin arasında yüksek enerji fiyatlarına karşı ulusal imkânlarının geliştirilmesi ve yerli kaynakların arttırılması yönünde belirlediği hedefler bulunmaktadır. Bu yönde 15 Haziran 2022 tarihinde Hükümet tarafından Karadeniz’de ülke kıta sahanlığında bulunan doğal gazın işletilmesine dair ruhsat verilmesi işlemlerinin tamamlandığı açıklanmıştır (Guvernul României, 2022b). Başbakan Nicolae-Ionel Ciucă tarafından yapılan bu açıklamaya göre; Karadeniz Petrol ve Gaz Şirketi tarafından işletmeye alınan Midia Doğal Gaz Geliştirme Projesi’nden gaz çıkarma işlemlerinin başlayacağı belirtilmektedir. Bu girişimle birlikte XV Midia sınırından yıllık doğal gaz üretiminin ulusal tüketim ihtiyacının %10’unu sağlayacağı ve Romanya’yı enerji güvenliğine ilişkin en büyük gerekliliğe, yani enerji bağımsızlığına yaklaştıracığı hedeflenmektedir. Başbakan Ciucă Romanya açısından Karadeniz’de çıkartılacak doğal gaz ile ilgili aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır (Guvernul României, 2022b);

“Karadeniz doğal gazının ilk kez işletilmesi, Romanya’nın doğal gaz ihtiyacını iç tüketimden karşılama kapasitesini güçlendirecek ve böylece

enerjide bağımsız olma hedefine ulaştıracaktır. Özellikle üst üste gelen bu kriz dönemlerinde gerekli doğal gazın yüzde 90 oranında kendi kaynaklarımızdan sağlanması bizi çok daha rekabetçi bir pazar haline getirmektedir. Romanya Hükümeti, ülkemize değer katan ve vatandaşlarımızın refahına katkıda bulunan tüm yatırımcıların her zaman ortağı olacaktır. Offshore Yasası, Romanya'yu önümüzdeki yıllarda bir gaz ihracatçısı haline getirme umuduyla, Karadeniz'de doğal gaz çıkarma projelerinin devam etmesine izin vermektedir."

Romanya enerji kaynağı açısından büyük oranda kendi kaynaklarını kullanan, bu kapsamda dışa özellikle Rusya'ya bağımlılığı olmayan bir ülkedir. Buna ek olarak Romanya, küresel ısınmayı hafifletmeye ve ulusal enerji güvenliğini iyileştirmeye yardımcı olacak şekilde önümüzdeki on yıl içinde nükleer enerji kapasitesini ikiye katlamayı hedeflemektedir. Bu kapsamda Nükleer Enerji Ajansı (NEA) Genel Direktörü ile 5 Mayıs 2022 tarihinde bir araya gelen Başbakan Nicolae-Ionel Ciucă, nükleer enerjiye yapılan yatırımın yeni iş fırsatları sağlayacağını ve enerji güvenliğinin artırılmasına katkı sunacağını vurgulamıştır (NEA, 2022).

Romanya, temiz enerjiye geçiş ve enerji güvenliği hedefleri kapsamında ABD Ticaret ve Kalkınma Ajansı ile 2 Kasım 2022 tarihinde 14 milyon ABD dolarlık bir hibe anlaşması imzalamıştır (Ceenergy News, 2022). Söz konusu hibenin Romanya'nın ilk SMR nükleer enerji santralinin geliştirilmesi projesini ilerletmek için ön mühendislik ve tasarım çalışması için kullanılacağı belirtilmiştir. Ardından 15 Kasım 2022 tarihinde de Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı vesilesiyle Nuclearelectrica'nın SMR proje şirketi (RoPower) ve Donalam (AFV Beltrame Group'un bir parçası), SMR'lerin Romanya'da konuşlandırılması amacıyla anlaşmaya varmıştır. Buna ek olarak BM 7/24 ilkelerine bağlı kalarak Birleşmiş

Milletler 7/24 Karbonsuz Enerji Sözleşmesi'ne katılım sağlanmıştır (Nuclearelectrica, 2022).

Romanya, iyi gelişmiş bir elektrik altyapısına, kömür, hidro ve nükleer enerji arasında oldukça dengeli bir enerji bileşimine sahip bir ülkedir (Pachiu ve Nita, 2020). Ancak son yıllarda hızla tükenen enerji kaynakları ve yaşanan enerji krizi, Romanya'yı yenilenebilir enerji kaynaklarını teşvik etmeye yöneltmiş ve hükümet ülke altyapısının bu yönde planlanması yönünde öncelikli politikalar geliştirmiştir. 2020 yılında Romanya, toplam enerji tüketiminin yüzde 24'ünü yenilenebilir kaynaklardan sağlama hedefine ulaşmıştır (Radu vd., 2022: 1). Romanya daha uygun fiyatlı, güvenli ve çevre dostu bir enerji sistemine doğru ilerleyebilmek ve enerji sektörünün karbondan arındırılması amacıyla AB'den büyük ölçüde destek almaktadır. Bu kapsamda 7 Nisan 2022 tarihinde Romanya Enerji Bakanlığı tarafından enerjide bağımsızlığın sağlanabilmesi amacıyla enerji sektörünü modernize etmeye yönelik Modernizasyon Fonu'ndan yaklaşık 1,4 milyar Euro'nun onaylandığı açıklanmıştır (Ministerul Enegiei, 2022a). Buna ek olarak 2022 yılı için Romanya, Ulusal İyileştirme ve Direnç Planı'nın bir parçası olarak elektrik piyasasında aşağıdaki hususları da içeren bir reform ilan etmiştir (Drăghici, 2021):

- 2032 yılına kadar kömür ve linyit santrallerinin kademeli olarak kapatılması.
- Yenilenebilir enerji üretimine yatırım için ana destek mekanizması olarak fark sözleşmelerinin getirilmesi.
- Tüm enerji üreticileri tarafından Enerji Satın Alma Anlaşmalarının doğrudan müzakere edilmesi.
- Yenilenebilir kaynaklara yapılan yatırımlar için lisanslama ve yetkilendirme prosedürlerinin basitleştirilmesi.

- Gecikmeler için daha kısa ve daha bağlayıcı idari yanıt süreleri ve prosedürlerin oluşturulması.

- Mevcut durumda yeterince kullanılmayan bölgelerde yenilenebilir kaynaklardan enerji üretilmesi kapsamında denizaşırı yatırımlar için özel bir destek çerçevesinin getirilmesi.

Romanya küresel gelişmeler ve AB politikaları kapsamında yenilenebilir enerjiye geçiş için önemli adımlar atmakta ve enerji alanında ülke bağımsızlığının sağlanmasına öncelik vermektedir. 2022 yılının sonlarına doğru 29 Kasım 2022 tarihinde Romanya hükümeti, bazı normatif eylemlerin değiştirilmesi de dâhil olmak üzere, yenilenebilir kaynaklardan enerji kullanımının teşvik edilmesi için yasal çerçevenin tamamlanmasına ilişkin bir “Acil Durum Yönetmeliği” kabul etmiştir (Ministerul Enegiei, 2022b).

Dış Politika Dinamikleri

Çalışmanın bu bölümünde ağırlıklı olarak 2022 yılı itibariyle yaşanan küresel gelişmeler kapsamında Romanya'nın izlediği dış politika analiz edilmiş, ardından ülke dış siyaseti uluslararası örgütler bağlamında değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle 2022 yılında uluslararası politik gündemin merkezinde yer alan Rusya-Ukrayna Savaşı ele alınırken Romanya'nın üyesi olduğu AB ve NATO ile olan ilişkileri bu savaş kapsamındaki gelişmeleri de içerecek biçimde incelenmiştir.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Romanya

24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna ile Rusya arasında dramatik küresel etkileri olan bir savaş ortaya çıkmış (Pereira vd., 2022: 2) ve bu savaşa başta AB ve NATO ülkeleri olmak üzere çok sayıda devlet, Rusya karşıtı bir tutumla tepki göstermiştir. Romanya, hem Ukrayna ile sınır komşusu olarak hem de AB ve NATO üyesi bir ülke olarak çatışmanın başından itibaren

Ukrayna yanlısı bir politika sürdürmüştür. Aralık 2022 itibariyle hala devam eden bu çatışmanın siyasi sonuçları, tüm dünya üzerindeki etkisi göz önüne alındığında bölgesel ve küresel jeopolitik, ekonomik ve güvenlik durumunda köklü değişiklikler oluşturması açısından son derece önemlidir (Mărcău vd., 2022: 2). Dünya çapında yarattığı çok boyutlu etkileri ile küresel siyasi, ekonomik, askerî ve sosyo-kültürel sonuçları olan bu Savaş, Soğuk Savaş sonrası Avrupa'da yaşanan en kapsamlı sıcak çatışma olarak görülmektedir. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın temeli Ukrayna'nın NATO ve AB'yi önceleyen politikalarının bir sonucu ve 2014 yılından itibaren iki ülke ilişkilerinin bozulmasında yaşanan bir doruk noktası olarak değerlendirilebilmektedir. Rusya tarafından Şubat 2022'de başlatılan bu çatışma sonrasında birçok Avrupa ülkesi, Japonya, Avustralya, Kanada ve ABD Rusya'ya karşı yaptırım kararı almıştır (Pereira vd., 2022: 2).

Pandemi döneminin arz kesintilerinden kaynaklı küresel ekonomi üzerinde yarattığı kırılmalara ek olarak ham petrol, doğal gaz, buğday ve alüminyum gibi emtiaların iki büyük üreticisi ve ihracatçısı olan Rusya ve Ukrayna arasında ortaya çıkan savaş, küresel piyasalardaki riskleri arttırmıştır (Wang vd., 2022: 1). Rusya'ya karşı uygulanan yaptırımlar ve savaş, küresel piyasaları derinden etkilemiştir. Bu savaşın dünya çapında ortaya çıkardığı en belirgin sonuçları arasında enerji ve gıda fiyatlarının artması, tedarik zinciri sorunları ve artan maliyetler yer almaktadır (Bougias vd., 2022: 1). Küresel ekonomiyi etkileyen bu gelişmeler, Ukrayna'nın sınır komşusu olan Romanya'yı da etkilerken Romanya, çatışmanın ilk gününden itibaren Ukrayna yanlısı politikaları ve uygulamaları ile dikkat çekmektedir.

Ukrayna'daki savaş, askerî perspektiften siyasi, stratejik, ekonomik, enerji, sosyal, kültürel ve ekolojik alana kadar bir çok açıdan Romanya'yı etkilemektedir. Mărcău vd. (2022) tarafından gerçekleştirilen ve Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Romanya vatandaşlarının psikolojik davranışları üzerindeki etkilerini

araştıran çalışmada; bu çatışmanın Romanya halkını psikolojik açıdan etkilediği belirtilmektedir. Ayrıca yakın coğrafyada gerçekleşen ve II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'daki en büyük silahlı çatışma olarak nitelendirilen Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Romanya halkında belirsizlik ve korku durumunu tetiklediği ve bu durumun ülke vatandaşlarının yaşam kalitesini düşürdüğü çatışmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Romanya üzerindeki etkileri askeri perspektiften incelendiğinde ülke sınırında ve bölgede oluşan çatışma durumunun ulusal savunma politikalarını kritik hale getirdiği görülmektedir. Özellikle NATO müttefiki bir ülke olarak Romanya, savaşın ilk gününden itibaren NATO ile işbirliği içinde hareket etmektedir. Çalışmanın sonraki başlıklarında Romanya-NATO ilişkisi ayrıca ele alındığından burada savaş sonrası Romanya'nın ulusal askeri politikaları üzerinde durulmuştur.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasından kısa bir süre sonra 1 Mart 2022 tarihinde toplanan Romanya Yüksek Savunma Konseyi kriz nedeniyle bir dizi tedbir kararı almış ve bu kararlar Cumhurbaşkanı Klaus Iohannis tarafından aşağıdaki gibi açıklanmıştır (Preşedintele României, 2022):

- Müttefik kuvvetlerin konuşlandırılması, Romanya Muharebe Grubunun kurulmasının hızlandırılması ve NATO Doğu Kanadının güçlendirilmesi amacıyla ikili ve çok taraflı çabaların yoğunlaştırılması.

- Bölgesel güvenlik durumunun etkilerinin ortaya çıkardığı genel bağlamda, artan bir mülteci dalgası ve başka zorluklarla karşı karşıya kalan Moldova Cumhuriyeti'nin çeşitli boyutlarda desteklenmesi.

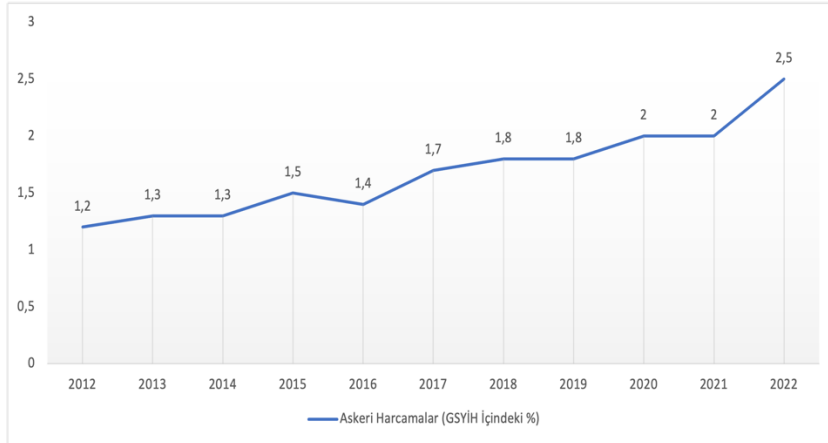
- Uluslararası toplumun Ukrayna'yı destekleme çabalarına Romanya'nın katkı vermesi kapsamında ülke topraklarında uluslararası bağışların toplanmasına ve

taşınmasına olanak sağlayan, Ukrayna'ya ve Ukraynalılara insani yardım alanını temsil eden bir lojistik tesis kurulması.

- Ukrayna'dan gelen mültecilere yardım etmek ve Romanya topraklarına giren büyük bir insan akınına entegre bir şekilde yönetmek için önlemlerin yoğunlaştırılması.

Yukarıda Romanya Yüksek Savunma Konseyi tarafından Rusya-Ukrayna Savaşı'nın oluşturduğu krizi yönetebilmek amacıyla alınan acil durum tedbirleri sıralanmıştır. Bu tedbirlere ek olarak Konsey tarafından mevcut çatışma durumunun Romanya açısından etkilerinin azaltılması için stratejik iki ana hedef belirlenmiştir. Bunlardan ilki Romanya savunma harcama kapasitesinin artırılarak GSYİH'nin %2'si olan oranın %2,5'e çıkarılması, ikincisi ise yenilenebilir ve sivil nükleer enerjinin geliştirilmesi yoluyla Romanya'nın enerji bağımsızlığının elde edilmesidir (Preşedinte României, 2022). Grafik 2'de Romanya askerî harcamalarının GSYİH içindeki payı gösterilmiştir.

Grafik 2. Romanya Askerî Harcamalarının GSYİH İçindeki Payı (2012-2022) (%)

Kaynak: SIPRI, 2022

Grafik 2 incelendiğinde Romanya askerî harcamalarının son on yıl içinde GSYİH'nin ortalama %1,7'si olduğu görülmektedir. Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI) tarafından elde edilen verilere göre 2020 ve 2021 yılında ulusal askerî harcama oranının %2 olarak sabit kaldığı izlenmektedir. Romanya tarafından 2022 yılı başında GSYİH'nin %2'si olarak belirlen askerî harcama oranı Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası Mart 2022'de %2,5 olarak güncellenmiştir.

Romanya Yüksek Savunma Konseyi tarafından ülke stratejik çıkarlarının gerçekleştirilmesi amacıyla Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası belirlenen ikinci hedef olan “Yenilenebilir ve sivil nükleer enerjinin geliştirilmesi yoluyla Romanya'nın enerji bağımsızlığının elde edilmesi” hedefi kapsamında Romanya çeşitli adımlar atmakta ve yatırımlar gerçekleştirmektedir. Romanya; verimli tarım arazileri, ormanlar, ham petrol, doğal gaz, linyit yatakları, tuz, altın ve gümüş yatakları, çok sayıda maden suyu kaynağı ve jeotermal su yatağı gibi çok çeşitli doğal kaynaklara sahip bir ülkedir (Colesca ve Ciocoiu, 2013: 150). Enerji sektörü kapsamında incelendiğinde Romanya 1990'larda eskimiş üretim tesislerine, verimsiz iletim ve dağıtım sistemlerine, sınırlı sınır ötesi bağlantılara sahipken özellikle AB üyeliği ile birlikte ülke enerji politikası, AB'nin enerji, rekabet ve çevre müktesebatını detaylandıran Avrupa çapındaki yasal çerçeveler tarafından şekillendirilmiştir (Haar ve Marinescu, 2011: 2245).

Romanya enerjide kendi kendine yeterli olma potansiyeline sahip, dışa bağımlılığı çoğu Avrupa ülkesinden daha düşük olması yönüyle Rusya-Ukrayna Savaşı'nın enerji boyutundan en az etkilenen ülkeler arasında yer almaktadır. Fosil yakıtlar açısından yerli doğal gaz, ham petrol ve kömür kaynaklarına sahip olmasına rağmen Romanya hükümeti, fosil yakıtlara olan bağımlılığı en aza indirmek amacıyla yenilebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesine yönelik stratejik hedefler belirlemiştir (Colesca ve Ciocoiu, 2013: 151). Son on yılda enerji sektöründe kademeli olarak gerçekleştirilen reformlarla önemli

ölçüde gelişme gösteren ülke, enerji sektöründe hem ulusal enerji bağımsızlığını yakalamak hem de sürdürülebilir çevre kapsamında ilerleme sağlayabilmek amacıyla politikalar geliştirmektedir. Romanya Enerji Bakanlığı tarafından “2050 Perspektifiyle 2020-2030 Enerji Stratejisi” ismiyle yayınlanan belgede Romanya’nın enerji stratejisinde belirlenen ana hedefler aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Ministerul Energiei, 2022c: 6):

- Tüm tüketiciler için elektrik ve termal enerjiye erişimin sağlanması,
- Temiz enerji ve enerji verimliliği,
- Kurumsal yönetim sisteminin ve kurumsal düzenleme kapasitesinin modernizasyonu,
- Tüketicinin korunması ve enerji yoksulluğunun azaltılması,
- Rekabetçi bir ekonominin temeli olan rekabetçi enerji piyasaları,
- Enerji alanında eğitim kalitesinin artırılması ve nitelikli insan kaynağının sürekli yetiştirilmesi,
- Romanya’nın enerji güvenliğinde bölgesel tedarikçi olması,
- Romanya’nın ulusal birincil enerji kaynaklarından yararlanarak bölgesel ve Avrupa pazarlarına enerji katkısının artırılması.

Yukarıda sayılan stratejik hedeflere ulaşılmasında fosil yakıtlardan yenilenebilir kaynaklara geçişin gerçekleşmesi, Romanya enerji sistemindeki yatırım projelerinin gerçekleştirilmesi ile doğru orantılıdır. Bu yatırım projelerinin gerçekleştirilmesinde ise AB’nin üye devletler için sağladığı

finansal kaynak Romanya için önemli bir ayrıcalıktır. AB, sürdürülebilir bir gelecek için yeşil ekonomiye geçişi ve üye devletlerin bu geçişten en az etkilenmelerini sağlamak amacıyla onları çeşitli yatırım fonları aracılığıyla desteklemektedir. Bu kapsamda oluşturulan Adil Geçiş Fonu'ndan Romanya'nın 2,14 milyar Euro alacağı 9 Aralık 2022 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından açıklanmıştır (European Commission, 2022a). Fon aracılığıyla Romanya'nın 2032 yılına kadar kömürü aşamalı olarak kaldırma taahhüdünü yerine getirmesi hedeflenmektedir. AB tarafından kabul edilen Adil Geçiş Fonu kapsamında ilgili bölgelerin ekonomik olarak çeşitlendirilmesi ve yeniden dönüştürülmesi hedeflenmekte ve söz konusu fon, aşağıda sıralanan alanları kapsamaktadır (European Commission, 2022b):

- İşçilerin eğitimi ve niteliklerinin artırılması,
- KOBİ yatırımları,
- Yeni firma oluşturulması,
- Araştırma ve yenilik,
- Çevresel iyileştirme,
- Temiz enerji,
- İş arama desteği,
- Mevcut karbon yoğun tesislerin dönüştürülmesi.

Romanya için öngörülen 2,14 milyar Euro Adil Geçiş Fonu, ülkedeki iklim geçişinden en çok etkilenen bölgelerde yukarıdaki alanları kapsayacak şekilde uygulanacaktır. Bu bölgeler Romanya makamları ile Avrupa Komisyonu arasında Temmuz 2022'de imzalanan Ortaklık Anlaşması müzakereleri sırasında belirlenmiştir (European Commission, 2022a). Buna ek olarak

Avrupa Komisyonu, AB Hidrojen Stratejisi ve AB Yeşil Mutabakat hedefleri doğrultusunda yenilenebilir hidrojenin geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla 8 Ağustos 2022'de 149 milyon euroluk bir Romanya planını onayladığını açıklamıştır (European Commission, 2022c).

Romanya, küresel düzeyde demokrasi konusunda tartışma ve deneyim alışverişinde bulunmak amacıyla 2000 yılında kurulan Demokrasiler Topluluğu'nun 2019-2022 Dönem Başkanlığını yürütmüştür (Ministerul Afacerilor Externe, 2022a). Romanya'nın da içinde bulunduğu Demokrasiler Topluluğu Yönetim Kurulu Üyeleri, Rusya-Ukrayna Savaşı'na yönelik yaptığı açıklamada; Ukrayna'nın uluslararası kabul görmüş sınırları içinde demokrasisini, egemenliğini ve toprak bütünlüğünü desteklediklerini belirtmiş, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik devam eden saldırılarını şiddetle kınadıklarını ifade etmiştir (Ministerul Afacerilor Externe, 2022a).

Ukrayna ile en uzun sınırı olan Avrupa Birliği ve NATO üyesi bir ülke olarak Romanya, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlangıcından itibaren Ukrayna yanlısı politikalar izlemiş ve Ukrayna'ya destek olmuştur. Romanya Dışişleri Bakanı Bogdan Aurescu tarafından "Savaş Diplomasisi" olarak nitelendirilen Romanya'nın çatışmanın başlangıcından itibaren sekiz ay içinde Ukrayna yanlısı politikalarını değerlendirdiği açıklamasında; Ukrayna'ya siyasi, diplomatik, insani, ekonomik, finansal ve sektörel düzeyde aşağıda kısaca özetlenen biçimde destek verildiği belirtilmiştir (Ministerul Afacerilor Externe, 2022b):

- Rusya sadece Ukrayna'ya değil demokratik değerlere ve Avrupa-Atlantik güvenlik mimarisinin temel unsurlarına karşı bir savaş başlatmıştır ve bu savaşta Romanya Ukrayna'yı ve demokratik unsurlarını desteklemektedir.

- Romanya, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün korunması amacıyla Ukrayna'ya çok boyutlu ve kapsamlı destekler vermiştir. Bu amaçla Ukrayna'nın ihracatında önemli

bir yere sahip olan tahıl ve diğer ürünlerin ihracatın kolaylaştırılması, işgal edilen Ukrayna topraklarında uluslararası hukukun uygulanmasının sağlanması gibi politikalar izlenmektedir.

- Romanya hükümeti, Ukraynalı vatandaşlara acil yardım desteğinde bulunarak yakıt, ilaç, yiyecek ve ambulans hizmetleri sağlamıştır. Buna ek olarak Ukrayna sınırındaki Suceava'da 9 Mart 2022'de faaliyete geçen uluslararası insani yardım merkezi aracılığıyla İtalya, Fransa, Bulgaristan, Avusturya, Slovenya, Kıbrıs, Yunanistan, Almanya veya Kuzey Makedonya Cumhuriyeti gibi ülkelerden 56 insani yardım sevkiyatının gerçekleştirilmesini de kolaylaştırmıştır.

- Romanya'ya Ekim 2022 itibarıyla 2,65 milyondan fazla mülteci girmiş ve 86.500'den fazla Ukraynalı ülkede kalmıştır. Ukraynalı mültecilere barınma, yardım, sınır bölgelerindeki ilçelerde mobil kampların kurulması, sağlık hizmetleri, eğitim ve işgücü piyasası, toplu taşıma gibi alanlarda hizmetler verilmiştir. Ülkede kalan mültecilerin insana yakışır bir yaşam sürdürebilmeleri için orta ve uzun vadede kaynak ihtiyacının karşılanması için destek altyapısı sürekli olarak somut ihtiyaçlara göre uyarlanmaktadır. Bu anlamda Romanya Hükümeti, 26 Temmuz 2022 tarihinde Ukraynalı Mültecilerin Romanya'ya Entegrasyonu İçin Ulusal Tedbir Planı başlatmıştır.

- Romanya diplomatik açıdan bir yanda Rusya Federasyonu'na karşı alınan yaptırımlar ile eylemlerinin kınanması, diğer yanda Ukrayna'ya başta AB ve NATO olmak üzere uluslararası örgütler aracılığıyla siyasi-diplomatik destek sağlanması olmak üzere iki öncelikli boyuta odaklanmıştır. Birinci boyutta Romanya, Avrupa Birliği'nin sekiz yaptırım paketinin kabul edilmesi için harekete geçmiştir. Ayrıca Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığını kınamak için tüm çok taraflı diplomatik çabalara aktif, görünür ve sıkı bir şekilde dâhil olmuştur. İkinci boyutta ise en önemli siyasi hedeflerden biri Ukrayna'nın AB'ye üye olması yolunda ilerleme

kaydetmesidir. Bu hedef kapsamında Haziran 2022 itibariyle Ukrayna, AB'ye aday ülke statüsünü kazanmıştır.

- 15 Eylül 2022'de Romanya, Ukrayna ve Moldova Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlarının ilk üçlü toplantısı Ukrayna'nın Odessa kentinde Romanya'nın girişimleriyle başlatılmıştır.

- Romanya, Rusya Federasyonu tarafından gerçekleştirilen saldırılar neticesinde dahi Kiev'deki büyükelçiliğinin yeniden açıldığını duyurarak zor koşullar altında faaliyet göstermeye devam eden ilk AB ülkeleri arasında yer almıştır.

- Romanya, 16 Eylül 2022 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) nezdinde Ukrayna'nın Rusya Federasyonu aleyhine açtığı davada Ukrayna lehine müdahale talebini sunmuştur.

- 2 Mart 2022'de 42 devlet ile birlikte Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne Ukrayna topraklarında işlenen soykırım, savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar kapsamında işlenen suçların soruşturulması başvurusu yapılmıştır.

Yukarıda yer alan maddelerde Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlangıcından itibaren sekiz aylık süreçte Romanya tarafından Ukrayna'ya verilen destekler kısaca açıklanmıştır. Bu destekler genel olarak değerlendirildiğinde Romanya'nın, Ukrayna'yı desteklemek için bölgesel, Avrupa, Avrupa-Atlantik ve uluslararası düzeyde yürütülen çabalarda öncü bir aktör ve aktif bir katılımcı olarak yer aldığı görülmektedir. Tüm bunlara ek olarak Romanya, Rusya'yı kınamak amacıyla Güvenlik Konseyi'nde ve BM Genel Kurulu'nda öne sürülen tüm kararları desteklemektedir (Ministerul Afacerilor Externe, 2022b).

Romanya-Avrupa Birliği (AB) İlişkisi

Romanya, Avrupa Birliği yolculuğuna 1 Şubat 1993'te Avrupa Birliği ile Ortaklık Anlaşması'nı imzalayarak başlamış, Haziran 1995'te ise Birliğe katılmak için resmen başvuruda bulunmuş, 1999'da katılım müzakerelerine başlama kararı alınmış ve resmî olarak müzakereler 15 Şubat 2000'de başlamıştır (Ministerul Afacerilor Externe, 2022c). Müzakerelerin tamamlanması ve Katılım Anlaşması'nın imzalanmasının ardından Romanya, 1 Ocak 2007'de Avrupa Birliği'ne üye ülke statüsünü kazanmıştır (European Union, 2022). Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından komünizmin yıkıldığı ülkede bu tarihten itibaren genel olarak Avrupa yanlısı ve Batı yönlü politikalar izlenmiştir. Bu çalışmanın mahiyeti gereği Romanya'nın AB ile olan ilişkisi 2022 yılı özelinde değerlendirildiğinden Birlik ile olan tarihsel ilişkiler detaylandırılmamıştır. Romanya'nın son yıllarda Birlik içindeki durumunun anlaşılabilmesi ve AB standartlarına göre ülke durumunun tespit edilebilmesi için bazı temel göstergelere ait bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Temel Göstergelere Göre Romanya-AB Analizi

<i>Temel Göstergeler</i>	<i>Avrupa Birliği</i>	<i>Romanya</i>
Yoksulluk veya Sosyal Dışlanma Riski Altındaki Kişiler <i>(Nüfusun Yüzdesi Olarak)</i>	%21,7 (2021)	%34,4 (2021)
Enflasyon oranı <i>(Önceki Yıla Göre % Değişim)</i>	%2,9 (2021)	%4,1 (2021)
İşsizlik Oranı <i>(15-74 yaş arası aktif nüfusun yüzdesi olarak)</i>	%7,0 (2021)	%5,6 (2021)

Kişi Başına GSYİH <i>(Kişi Başına Euro)</i>	27 880€ (2021)	9 550€ (2021)
Sera Gazı Emisyonları <i>(Kişi Başına Ton)</i>	7.5 (2020)	5.7 (2020)
Yenilenebilir Enerji <i>(Brüt Nihai Enerji Tüketiminde % Olarak)</i>	%22,1 (2020)	%24,5 (2020)
Enerji İthalat Bağımlılığı <i>(Brüt Kullanılabilir Enerjinin Yüzdesi)</i>	%57,5 (2020)	%28,2 (2020)
Genç Nüfus (15-29 Yaş) <i>(Toplam Nüfusun Yüzdesi Olarak)</i>	%16,3 (2021)	%15,8 (2021)

Kaynak: Eurostat, 2022.

Tablo 2 incelendiğinde ekonomik olarak Romanya'nın AB standartlarının gerisinde olduğu ancak enerji ithalat bağımlılığı ve yenilenebilir enerjide oldukça gelişmiş bir seviye yakaladığı görülmektedir. Özellikle kişi başına düşen GSYİH kapsamında Romanya, Birlik standartlarının gerisinde kalırken enflasyon oranındaki yükseklik de ülke ekonomisinin kırılganlığını göstermektedir. Yoksulluk riski altındaki kişilerin Romanya'da nüfusun %34,4'ünü oluşturması, ekonomik refah düzeyinin geliştirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır. Komünizm sonrası ekonomideki yapısal sorunların çözümünde ilerleme kaydeden Romanya, mevcut durumda istenilen düzeye ulaşamamış, hassas bir ekonomik görünüm sergilerken AB üyesi bir ülke olarak Birlikten farklı alanlarda gelişim sağlamak üzere finansal kaynak sağlayabilmektedir.

2022 yılında Romanya'nın AB ile olan ilişkisinde iki önemli gündem maddesi karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki Rusya-Ukrayna Savaşı, ikincisi ise Romanya'nın Schengen Bölgesi'ne katılımıdır. Öncelikle Rusya-Ukrayna Savaşı ele alındığında; AB'nin Ukrayna yanlısı politikalar izlediği ve söz konusu çatışmada Ukrayna'nın ana destekleyicilerinden biri olduğu açıkça ifade edilebilmektedir. AB, çatışmanın başından itibaren Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı silahlı eylemler karşısında Ukrayna'yı koruyucu bir görev edinmiş, Rusya'ya karşı kapsamlı ve kısıtlayıcı yaptırımlar paketi uygulamıştır. Bu kapsamda AB, Rusya'nın savaşı finanse etme yeteneğini azaltmak, işgalden sorumlu siyasi seçkinlerine açık ekonomik ve siyasi bedeller yükleyerek finansal kaynağına zarar vermek amacıyla oldukça geniş alanda yaptırımlar uygulamaktadır (European Commission, 2022d).

Romanya ve AB Rusya-Ukrayna Savaşı'nda birlikte hareket ederek ortak politika izlemiş ve hem AB üyesi bir ülke olarak hem de Ukrayna ile komşu bir ülke olarak Romanya, Rusya karşıtı politika ve uygulamalarıyla ön plana çıkmıştır. AB ise üye devletleri savaştan etkilenmelerini en aza indirmek amacıyla çeşitli fonlarla desteklemektedir. Bu kapsamda 23 Mart 2022'de "Devlet Yardımı Geçici Kriz Çerçevesi" Rusya'nın Ukrayna'ya karşı savaşı bağlamında üye devletlerin ekonomilerini desteklemek için kabul edilmiştir (European Commission, 2022e). Avrupa Komisyonu, Geçici Kriz Çerçevesi kapsamında sektörlerdeki şirketleri desteklemek için söz konusu fondan Romanya'ya 500 milyon Euro'luk bir destek verilmesini onaylamıştır (European Commission, 2022e).

AB üyesi ülkeler arasında Ukrayna ile en uzun sınırı paylaşan Romanya, 24 Şubat 2022 gibi erken bir tarihte mülteci almaya başlamış, Ekim 2022 itibarıyla 1,6 milyondan fazla Ukraynalı ülkeye geçiş yapmış ve bunun yaklaşık 83.748'i ülkede kalmıştır (UNICEF, 2022). Romanya, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başından itibaren Ukrayna vatandaşlarının sınırdan geçişini sağlamak için çeşitli önlemler almaktadır (China-CEE Institute, 2022a: 3).

Romanya'nın mülteci krizine müdahalesi, iki aşamalı bir plan üzerine yapılandırılmıştır. Bunlardan birincisi "Acil Müdahale" ve ikincisi "Koruma Müdahalesi"dir. Birinci aşamada temel olarak Ukrayna'dan yeni gelen mülteciler için ana giriş sınır noktalarına kaynak temin etme, insani nakliye, acil barınak, gıda, temel tıbbi yardım hizmetleri sunulurken ikinci aşama daha çok Romanya'da yaşamayı seçen Ukraynalı mülteciler için orta ve uzun vadeli koruma ve dâhil etme önlemlerini içermektedir (Guvernul României, 2022c).

2022 yılında Romanya'nın AB ile olan ilişkisinde ikinci önemli gündem maddesi; Birlik üyesi olan Romanya'nın Schengen Bölgesi'ne katılımıdır. Schengen Bölgesi, AB'ye üye ülkelerde yaşayan veya bu ülkelerden herhangi birini turist, öğrenci veya iş amacıyla (AB'de yasal olarak bulunan herkes) ziyaret eden AB dışı vatandaşların yanı sıra AB vatandaşlarının sınır kontrollerine tabi olmadan seyahat etmesine, çalışmasına ve yaşamasına olanak sağlayan alanı temsil etmektedir. Mevcut durumda Bulgaristan, Kıbrıs, İrlanda ve Romanya dışındaki tüm AB üyesi ülkeler, AB üyesi olmayan İzlanda, Norveç, İsviçre ve Lihtenştayn'ı da kapsayan Schengen bölgesinin bir parçasıdır (European Parliament, 2022). Romanya, Schengen Bölgesi'ne katılım için gerekli tüm şartları yerine getirmiş ve Katılım Anlaşmalarında belirtilen Schengen değerlendirme sürecini başarıyla tamamlamıştır (Ministerul Afacerilor Externe, 2022d). Ancak 08 Aralık 2022 tarihinde Hırvatistan, Romanya ve Bulgaristan'ın Schengen Bölgesi'ne katılımını oylayan AB tarafından Hırvatistan'ın Bölge'ye dâhil edilmesi, Romanya ve Bulgaristan'ın ise Bölge dışında bırakılması kararı alınmıştır (BBC, 2022). Schengen Bölgesi'ne katılım kararı oybirliği gerektirdiğinden tüm üye devletlerin desteği aranmaktadır. Hırvatistan bu konuda Birlik ülkelerinden tam destek alırken Avusturya, hazırlık eksikliğini gerekçe göstererek Romanya ve Bulgaristan'ın katılımına, Hollanda ise Bulgaristan'ın katılımına karşı çıkmıştır (The Guardian, 2022). Romanya Cumhurbaşkanı Klaus Iohannis, bu oylama üzerine

Avusturya'nın kararını açıklanamaz, üzücü ve haksız olarak nitelendirerek bu tutumun özellikle mevcut jeopolitik bağlamda (Rusya-Ukrayna Savaşı) en fazla ihtiyaç duyulan AB bütünlüğüne zarar verme riski taşıdığını belirtmiştir (Euronews, 2022).

Romanya-NATO ilişkisi

1989 yılından itibaren yıkılan komünist rejim sonrası Romanya, yönünü demokrasiye ve Batı menşeli uluslararası örgütlere dönmüş 2004 yılında Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) üye olmuştur (Britannica, 2022). Coğrafi olarak Romanya, Rusya'ya yakınlığı, Orta Avrupa'yı Yunanistan ve Türkiye'ye bağlaması ile NATO'ya stratejik bir bütünlük sağlamakta ve böylece Güneydoğu Avrupa'da bir istikrar ve güvenlik alanı yaratmaktadır. 2022 yılı gelişmeleri ışığında değerlendirildiğinde NATO ve Romanya arasındaki en önemli gündem konusunu Rusya-Ukrayna Savaşı oluşturmuştur. Bu savaşta Romanya'nın NATO ile iş birliği içinde olması ve bu konuda attığı adımlar ülkenin NATO ile çalışabilirliğini arttırırken aynı zamanda ülke silahlı kuvvetlerinin fiziki ekipman ve hareket yeteneği açısından gelişimine de katkı sunmuştur.

Romanya, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başından beri Ukrayna yanlısı tutumu ile NATO ile ortak hareket etmiştir. Başbakan Nicolae Ciucă, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin sadece Romanya ve komşu ülkelerini değil tüm Avrupa Birliği ve NATO üyelerini de ilgilendiren bir çatışma olduğunu ifade etmiştir (Pregil, 2022). Karadeniz'in stratejik noktasında ortaya çıkan bu çatışma, Bölge'nin istikrar ve güvenliğini zedelerken Romanya açısından ülke güvenliği ve refahı kapsamında önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Ancak bu durum sadece bölge ülkelerini değil tüm dünya ülkelerini ekonomik açıdan etkilemiş, askeri açıdan yeni açılımlar ve stratejilerin geliştirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı askeri operasyonlar sonrası 24 Mart 2022 tarihinde Brüksel'de olağanüstü toplanan NATO Zirvesi'nde Romanya'nın da içinde bulunduğu 30 NATO müttefiki devlet, Rusya'nın uluslararası güvenlik ve istikrarın temelini yıkmaya girişimlerine karşı birleştiklerini ilan etmiştir (Ministerul Afacerilor Externe, 2022e). Buna ek olarak Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı askeri operasyonlar sonrası NATO, üyesi olan devletlerin savunmasını sağlamak amacıyla bölgede asker sayısını arttırmıştır. NATO, Estonya, Letonya, Litvanya ve Polonya'daki mevcut muharebe gruplarına ek olarak Bulgaristan, Macaristan, Romanya ve Slovakya'da dört yeni çok uluslu muharebe grubu kurmuştur (NATO, 2022a). Böylece sekiz muharebe grubu, kuzeyde Baltık Denizi'nden güneyde Karadeniz'e kadar NATO'nun doğu kanadı boyunca uzanmaktadır. Rusya'nın komşularına yönelik saldırgan politikalarını bertaraf etmek için NATO, Doğu Bölgesi'ndeki askeri varlığını arttırmaya devam etmektedir. NATO'nun ileri mevcudiyeti çerçevesinde sekiz muharebe grubundan birinin bulunduğu ülke Romanya'dır ve Hollanda, Kuzey Makedonya, Polonya, Portekiz ve Amerika Birleşik Devletleri bu gruba katkı sağlamaktadır (NATO, 2022b).

29 Haziran 2022 tarihinde Madrid'de düzenlenen NATO Zirvesi'ne Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy de katılmış ve İttifak, Ukrayna'nın bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne destek verdiğinin altını çizmiştir (NATO, 2022c). NATO, Rusya Federasyonu'nu, Müttefiklerin güvenliğine ve Avrupa-Atlantik bölgesinde barış ve istikrara yönelik en önemli ve doğrudan tehdit olarak görmektedir. Bu kapsamda özellikle Doğu Avrupa'daki iş birliklerini ve ortaklıklarını arttırmak amacıyla bölgedeki devletlerle iş birliği geliştirmeye devam edeceklerini devamlı surette belirtmektedir. Madrid Zirvesi'nden sonra NATO'nun ilk etkinliği Kasım 2022 tarihinde Romanya'da düzenlenen NATO Dışişleri Bakanları Zirvesi olmuştur. Karadeniz'in stratejik güvenliğinin görüşüldüğü toplantıda Madrid Zirvesi'nde alınan kararların hızla

uygulanabilmesi için alınacak önlemler görüşülmüştür (China-CEE Institute, 2022b: 1). Zirvenin Romanya’da yapılması ülkenin uluslararası görünürlüğüne katkı sunarken 2008’deki Bükreş Zirvesi’nden sonra ülkede gerçekleştirilen ikinci resmi müttefik toplantısı olarak kayıtlara geçmiştir. Ayrıca Romanya, bu zirvenin hemen öncesinde ev sahipliği yaptığı Münih Liderler Toplantısı ile de Bükreş’in Avrupa-Atlantik diplomasisinin başkenti olarak anılmasını sağlamış, NATO’nun Doğu sınırındaki en önemli stratejik ortağı rolünü pekiştirmiştir.

Sonuç

Romanya açısından 2022 yılı yanı başında yaşanan Rusya-Ukrayna Savaşı’nın etkilerini azaltmak amacıyla iç ve dış siyasette verdiği mücadele ile tamamlanmıştır. Covid-19 pandemi salgınının ekonomi üzerinde yarattığı etkilerin giderek azaldığı ve ekonominin yükselişe geçtiği bir dönemde ortaya çıkan Rusya-Ukrayna Savaşı, mevcut iyimser havayı yok etmiş ve yeni mücadele alanları ortaya çıkarmıştır. Ukrayna’dan gelen mültecilerin kısa vadede barınma, güvenlik, eğitim, sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayan Romanya, uzun vadede ülkede kalan mültecilerin toplumsal hayata uyum sağlayabilmesi için politikalar geliştirmiştir. Rusya’nın Ukrayna’ya karşı saldırgan tutumu Romanya vatandaşlarında bir güvenlik endişesi oluştururken Hükümet, vatandaşlarının güvenliğini ve refahını sağlayacaklarına dair taahhütleri içeren politikalar yürütmektedir. Rusya-Ukrayna Savaşı, Romanya’yı olumsuz yönde etkilediği kadar bazı alanlarda ülke için fırsatlar da ortaya çıkarmıştır. Bunlardan ilki küresel enerji krizine yol açan Savaş’ın Romanya’nın enerji bağımsızlığı hedefine katkı sunmasıdır. Küresel enerji krizinden en az etkilenen ülkelerden biri olmasına rağmen Romanya, bu kriz sonrası yenilenebilir enerji yatırımlarını arttırmış, temiz enerjiye geçişte ilerleme kaydetmiştir. Buna ek olarak Rusya-Ukrayna Savaşı boyunca NATO ve AB ile ortaklığını pekiştiren Romanya, izlediği aktif savaş diplomasisi ile küresel siyasetteki görünürlüğünü de

arttırmış, Doğu Avrupa ve Karadeniz istikrarında önemli ve vazgeçilmez stratejik ortak rolünü üstlenmiştir.

Kaynakça

- Banca Națională A României (2022). “Evaluări Curente Ale Impactului Războiului Din Ucraina Asupra Economiei Românești”,
<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?pidDocument=40068&directLink=1> (Erişim Tarihi: 10.12.2022).
- Banila, N. (2022). “Russian War on Ukraine to Negatively Affect Romania’s Economy”,
<https://seenews.com/news/russian-war-on-ukraine-to-negatively-affect-romanas-economy-ec-785639> (Erişim Tarihi: 08.12.2022)
- BBC (2022). “Schengen: No EU Border-Free Zone for Romania and Bulgaria”, <https://www.bbc.com/news/world-europe-63905113> (08.01.2023).
- BEC Comunicat (2020). “Privind Participarea Populației la Tot Pentru Alegerea Senatului și a Camerei Deputaților din 6 Decembrie 2020”,
https://parlamentare2020.bec.ro/wpcontent/uploads/2020/12/BEC_comunicat-prezenta_00.00.pdf, (Erişim Tarihi: 23.12.2021).
- Bougias, A., Episcopos, A. ve Leledakis, G. N. (2022). “Valuation of European Firms During the Russia-Ukraine War”, *Economics Letters*, 218,
<https://doi.org/10.1016/j.econlet.2022.110750>.
- Britannica (2022). “Romania”,
<https://www.britannica.com/place/Romania>, (Erişim Tarihi: 02.12.2022).
- Ceenergy News (2022). “USTDA Awards a 14 million US Dollars Grant for the Development of Small Modular Reactors in Romania”,
<https://ceenergynews.com/nuclear/ustda-awards-a-14-million-us-dollars-grant-for-the-development-of-small-modular-reactors-in-romania/> (Erişim Tarihi: 07.12.2022).

- China-CEE Institute (2022a). “Weekly Brifing”, https://china-cee.eu/wp-content/uploads/2022/08/2022er02_Romania.pdf, (Erişim Tarihi: 30.12.2022).
- China-CEE Institute (2022b). “NATO and G7+ Meetings Hosted by Romania”, https://china-cee.eu/wp-content/uploads/2022/12/2022er11_Romania.pdf (Erişim Tarihi: 11.01.2023).
- Colesca, S. E. ve Ciocoiu, C. N. (2013). “An Overview of the Romanian Renewable Energy Sector”, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 24, 149-158.
- Drăghici, M. (2021). “Situația României”, https://www.ey.com/ro_ro/energy-reimagined/romania-proiecte-de-investitii-in-energie-regenerabila, (Erişim Tarihi: 02.11.2022).
- Euronews (2021). “Romanian Mps Approve Coalition That Will See Rotating Prime Ministers”, <https://www.euronews.com/2021/11/25/romanian-mps-approve-coalition-that-will-see-rotating-prime-ministers> (Erişim Tarihi: 11.12.2022).
- Euronews (2022). “Europe News”, <https://www.euronews.com/my-europe/2022/12/09/romanian-president-blasts-austria-for-inexplicable-unjustified-regrettable-schengen-veto> (Erişim Tarihi: 08.01.2023).
- European Commission (2022a). “EU Cohesion Policy: €2.14 billion for a just climate transition in Romania”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7562, (Erişim Tarihi: 19.12.2022).
- European Commission (2022b). “Just Transition Fund”, https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/just-transition-fund_en (Erişim Tarihi: 19.12.2022).
- European Commission (2022c). “Press Release”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_4865, (Erişim Tarihi: 21.12.2022).

- European Commission (2022d). “EU Sanctions Against Russia Following the Invasion of Ukraine”, https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine_en (Erişim Tarihi: 30.12.2022).
- European Commission (2022e).” State Aid: Commission Approves €500 Million Romanian Scheme to Support Companies in the Context of Russia’s War Against Ukraine”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6982, (Erişim Tarihi: 30.12.2022).
- European Parliament (2022). “Press Releases”, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20221014IPR43207/end-discrimination-and-admit-bulgaria-and-romania-to-schengen-meps-demand>, (Erişim Tarihi: 08.01.2023).
- European Union (2022). “Romania”, https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/romania_en (Erişim Tarihi: 28.12.2022).
- Eurostat (2022). “Country Facts”, <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/countryfacts/#> (Erişim Tarihi: 29.12.2022).
- FitchRatings (2022). “RATING REPORT Romania”, <https://www.fitchratings.com/research/sovereigns/romania-18-10-2022> (Erişim Tarihi: 10.12.2022).
- Guvernul României (2022a). “Guvern”, <https://gov.ro/ro/guvernul> (Erişim Tarihi: 11.12.2022).
- Guvernul României (2022b). “Fresh News”, <https://gov.ro/en/news/prime-minister-nicolae-ionel-ciuca-exploitation-of-the-black-sea-natural-gas-for-the-first-time-will-strengthen-romania-s-capacity-to-secure-the-natural-gas-domestic-consumption&page=4>, (Erişim tarihi: 11.12.2022).
- Guvernul României (2022c). “Ukraine-Together We Help More”, <https://www.gov.ro/ro/pagina/ukraine-together-we-help-more> (Erişim Tarihi: 08.01.2023).

- Haar, L. N. ve Marinescu, N. (2011). “Energy Policy and European Utilities’ Strategy: Lessons from the Liberalisation and Privatisation of the Energy Sector in Romania”, *Energy Policy*, 39, 2245-2255.
- Ismayilov, M. (2021). “Analiz: Uluslararası Ceza Mahkemesi | Rusya-Ukrayna Savaşı Bağlamında Tarafsızlık ve Etkinlik Sorunu”, SETAV, <https://www.setav.org/analiz-uluslararasi-ceza-mahkemesi-rusya-ukrayna-savasi-baglaminda-tarafsizlik-ve-etkinlik-sorunu/> (Erişim Tarihi: 11.12.2022).
- Mărcău, F. C., Peptan, C., Gorun, H. T., Băleanu, V. D. ve Gheorman, V. (2022). “Analysis of the impact of the armed conflict in Ukraine on the population of Romania”, *Public Health*, doi: 10.3389/fpubh.2022.964576.
- Ministerul Afacerilor Externe (2022a). “Președinția României la Comunitatea Democrațiilor – 2019-2022”, <https://www.mae.ro/node/51103#Comunitatea>, (Erişim Tarihi: 21.12.2022).
- Ministerul Afacerilor Externe (2022b). “Interviuri”, <https://www.mae.ro/node/60019> (Erişim Tarihi: 27.12.2022).
- Ministerul Afacerilor Externe (2022c). “Parcursul României ca stat membru al Uniunii Europene”, <https://www.mae.ro/node/1540>, (Erişim tarihi: 28.12.2022).
- Ministerul Afacerilor Externe (2022d). “Aderarea României la Spațiul Schengen”, <https://www.mae.ro/node/55122> (Erişim Tarihi: 08.01.2023).
- Ministerul Afacerilor Externe (2022e). “Summitul Extraordinar NATO de la Bruxelles, 24 martie 2022”, <https://www.mae.ro/node/58252> (Erişim Tarihi: 10.01.2022).
- Ministerul Energiei (2022a). “Comunicate de Presă”, <https://energie.gov.ro/aproximativ-14-miliarde-de-euro-din-fondul-de-modernizare-pentru-finantarea-unor->

- proiecte-strategice-in-sectorul-energetic-din-romania/, (Erişim Tarihi: 11.12.2022).
- Ministerul Energiei (2022b). “Comunicate de Presă”, <https://energie.gov.ro/a-fost-adoptata-ordonanta-de-urgenta-pentru-utilizarea-energiei-din-surse-regenerabile/>, (Erişim Tarihi: 08.12.2022).
- Ministerul Energiei (2022c). “Strategia Energetică a României 2022-2030, cu Perspectiva Anului 2050”, https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2022/08/Strategia-2022-2030_DGJRI_AM_12.08.2022_MU_Clean_25.08.2022-1.pdf, (Erişim Tarihi: 15.12.2022).
- NATO (2022a). “NATO’s Response to Russia’s Invasion of Ukraine”, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_192648.htm (Erişim Tarihi: 11.01.2023).
- NATO (2022b). “NATO’s Military Presence in the East of the Alliance”, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_136388.htm (Erişim tarihi: 11.01.2023).
- NATO (2022c). “Madrid Summit Declaration”, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm (11.01.2023).
- NEA (2022). “NEA Director-General leads mission to Romania”, https://www.oecd-nea.org/jcms/pl_69645/nea-director-general-leads-mission-to-romania (Erişim Tarihi: 15.12.2022).
- Nuclearelectrica (2022). “Press Release”, <https://www.nuclearelectrica.ro/2022/11/15/on-the-occasion-of-united-nations-conference-on-climate-change-cop27-nucleareletricas-smr-project-company-ropower-and-donalam-part-of-afv-beltrame-group-sign-mou-for-smrs-deployment-in/?lang=en>, (Erişim Tarihi: 10.12.2022).
- OECD (2022a). “Romania Economic Snapshot”, <https://www.oecd.org/economy/romania-economic->

- snapshot/#:~:text=Economic%20Outlook%20Note%20%2D%20Romania,reduced%20foreign%20demand%20on%20exports. (Erişim Tarihi: 03.12.2022).
- OECD (2022b). “Confronting the Crisis OECD Economic Outlook, November 2022”, <https://www.oecd.org/economic-outlook/november-2022/#gdp>, (Erişim tarihi: 03.12.2022).
- OECD (2022c). OECD Economic Outlook, Volume 2022, Issue 1, https://www.oecd-ilibrary.org/sites/62d0ca31-en/1/3/2/38/index.html?itemId=/content/publication/62d0ca31-en&csp_=0cf9a35c204747c5f82f56787b31b42b&itemIGO=oecd&itemContentType=book (Erişim Tarihi: 05.12.2022).
- OECD (2022d). “OECD Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine”, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/e88a6a55-en.pdf?expires=1670683515&id=id&accname=guest&checksum=6EF092E85042B84189FA15CDAED5D11F> (Erişim Tarihi: 09.12.2022).
- Pachiu, D. ve Nita, M. (2020). “Electricity regulation in Romania: Overview”, D&B David and Baias SCA, [https://content.next.westlaw.com/practical-law/document/I5f085898d49e11e398db8b09b4f043e0/Electricity-regulation-in-Romania-overview?viewType=FullText&ppcid=20000ee812fe4cc6ad20478feca982f8&originationContext=knowHow&transitionType=KnowHowItem&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://content.next.westlaw.com/practical-law/document/I5f085898d49e11e398db8b09b4f043e0/Electricity-regulation-in-Romania-overview?viewType=FullText&ppcid=20000ee812fe4cc6ad20478feca982f8&originationContext=knowHow&transitionType=KnowHowItem&contextData=(sc.Default)&firstPage=true), (Erişim Tarihi: 11.12.2022).
- Patricolo, C. (2022). “Romanian PM: We Stabilised The Energy Crisis”, <https://ceenergynews.com/oil-gas/romanian-pm-we-stabilised-the-energy-crisis/> (Erişim Tarihi: 11.12.2022).
- Peregil, F. (2022). Interview, *El Pais*, <https://english.elpais.com/international/2022-11-25/romania-pm-a-common-effort-is-needed-to-ensure->

- nato-defends-every-inch-of-territory-against-russia.html, (Erişim Tarihi: 16.12.2022).
- Pereira, P., Bašić, F., Bogunovic, I. ve Barcelo D. (2022). “Russian-Ukrainian War Impacts the Total Environment”, *Science of the Total Environment*, 837, <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2022.155865>.
- Preşedintele României (2022). “Briefing de Presă”, <https://www.presidency.ro/ro/media/csat/declaratia-de-presa-sustinuta-de-presedintele-romaniei-klaus-iohannis-la-finalul-sedintei-consiliului-suprem-de-aparare-a-tarii1646140335>, (Erişim Tarihi: 17.12.2022).
- Radu, V., Dulamea, R., Deaconess, R., ve Constantinescu, M. (2022). “The Renewable Energy Law Review: Romania”, *CMS Cameron McKenna Nabarro Olswang LLP*, <https://thelawreviews.co.uk/title/the-renewable-energy-law-review/romania#footnote-001>, (Erişim Tarihi: 01.12.2022).
- The Global Economy (2022). “Inflation-Country Rankings”, <https://www.theglobaleconomy.com/rankings/Inflation/>, (Erişim Tarihi: 10.12.2022).
- The Guardian (2022). “Croatia to Join Schengen Zone, but Romania and Bulgaria Kept Out”, <https://www.theguardian.com/world/2022/dec/08/croatia-to-join-schengen-zone-but-romania-and-bulgaria-kept-out> (Erişim Tarihi: 08.01.2022).
- The World Bank (2022). “Romania Overview”, <https://www.worldbank.org/en/country/romania/overview> (Erişim Tarihi: 03.12.2022).
- UNICEF (2022). “Romania”, <https://www.unicef.org/romania/stories/unicef-support-romania-refugee-children-women-and-families-coming-ukraine> (Erişim Tarihi: 30. 12.2022).
- Wang, Y., Bouri, E., Fareed, Z. ve Dai, Y. (2022). “Geopolitical Risk and the Systemic Risk in the Commodity Markets Under the War in Ukraine”, *Finance Research Letters*, 49, <https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.103066>.

Ziarul Oficial Românesc (2021). “Hotărârea nr. 42/2021 Pentru Acordarea încrederii Guvernului”, <https://lege5.ro/Gratuit/he4dombvg44q/hotararea-nr-422021pentruacordareaincrederiiguvernului?pid=433332136&expression=nicolae%20ciuca%20#p-433332136>, (Erişim Tarihi: 19.12.2021).

YAZARLAR

Adnan SEYAZ

Adnan Seyaz lisans eğitimini Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce) bölümünde tamamlamıştır. Lisansüstü çalışmalarını aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bilim Dalında tamamlayarak 2018 yılında “Sovyet Sonrası Rusya Federasyonu’nda Demokrasi Tecrübesi: Rekabetçi Otoriteryanizm” başlıklı teziyle doktor unvanını almıştır. Bir dönem Vilnius Üniversitesi’nde (Litvanya) eğitim görmüş ve Rusya, Almanya, Polonya ve Sırbistan’da çeşitli konferanslarda bildiriler sunmuştur. Çalışma alanları Rusya siyaseti, Post-Sovyet çalışmaları, demokratikleşme ve otoriterleşme konularını kapsamakta ve bu alanlarda yayımlanmış birçok makale ve kitap bölümü bulunmaktadır. 2009 yılından beri Kırklareli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde görev yapmaktadır.

Ahmet ATEŞ

Lisans derecesini Adnan Menderes Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden 2011 yılında almıştır. Müteakiben, aynı üniversitede “Stratejik İstihbarat ve Türk Dış Politikası’na Etkisi” başlıklı tezi ile yüksek lisans eğitimini 2013 yılında tamamlamıştır. 2015 yılında University of Delaware Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde doktora eğitimine başlamıştır. 2017 yılında “An Evaluation of the US Intelligence Community after 9/11” adlı tezi ile ikinci yüksek lisans derecesini alan Ahmet Ateş 2020 yılında aynı üniversiteden “Understanding the Change in Intelligence Organizations: An Institutional Framework” adlı tezi ile doktor unvanı almıştır. Temel araştırma alanları istihbarat ve ulusal güvenlidir.

Anıl Çağlar ERKAN

2011 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümünden mezun olmuştur. 2013 yılında Adnan Menderes Üniversitesi SBE Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans

Programını tamamlamıştır 2014 yılından beri Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Tefenni Meslek Yüksekokulu Yönetim ve Organizasyon Bölümü İnsan Kaynakları Yönetimi Programında Dr. Öğr. Üyesi olarak çalışmaktadır. Erkan, enerji, dış politika ve güvenlik alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Ayça EMİNOĞLU

1997 yılında Yakın Doğu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde lisans eğitimini, 2009 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uluslararası İlişkiler anabilim dalında yüksek lisansını ve 2011-2015 yılları arasında yine Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası ilişkiler Anabilim dalında doktora eğitimini bitirmiştir. Halen Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası ilişkiler Bölümünde Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Eda TUTAK

1989 yılında İzmir’de doğan Dr. Öğr. Üyesi Eda Tutak; 2012 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden bölüm birincisi ve yüksek onur öğrencisi olarak mezun oldu. Ardından 2014 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler anabilim dalı tezli yüksek lisans programını, 2021 yılında ise aynı üniversitede Uluslararası İlişkiler Anabilim dalında doktora programını tamamladı. 2015-2017 tarihleri arasında İzmir Olgunlaşma Enstitüsü Araştırma Birimi’nde hizmet verdikten sonra 2017’de Gümüşhane Üniversitesi’nde Öğretim Görevlisi olarak göreve başlayan Tutak, 2022 yılında Doktor Öğretim Üyesi olarak Gümüşhane Üniversitesi İrfan Can Köse Meslek Yüksekokulu Hukuk Bölümüne atandı. Halen bu üniversitede Hukuk Bölümü Başkanı olarak görev yapan Dr. Öğr. Üyesi Eda Tutak, uluslararası ilişkiler alanında spesifik olarak deniz gücü,

denizcilik stratejileri ve denizcilik politikaları kapsamında çalışmalarını sürdürmektedir.

Fevzi KIRBAŞOĞLU

01.09.1993 tarihinde Erzurum İli Yakutiye İlçesi'nde doğdu. 2015 yılında Atatürk Üniversitesi – İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu. 2019 yılında yüksek lisans öğrenimini Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda tamamladı ve “Avrupa Birliği'nin Yükselen Güçlere Yönelik Politikası: Türkiye Örneği” başlıklı yüksek lisans teziyle Uluslararası İlişkiler uzmanı unvanını aldı. 2019 yılında, YÖK 100/2000 Doktora Projesi kapsamında, Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası Güvenlik ve Terör öncelikli alanında doktora öğrenimine başladı. 2021 yılından itibaren Karadeniz Teknik Üniversitesi – İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde Arş. Gör. olarak görev yapmayı sürdürmektedir.

Gökhan ÖÇALAN

1989 yılı Tokat Erbaa doğumlu olan yazar, ilk orta ve lise eğitimini Erbaa'da tamamlamış, 2008-2012 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde lisans, 2013-2015 yılları arasında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. 2019 yılından itibaren Karadeniz Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine devam etmektedir. 2016 yılında Genelkurmay Harekât Başkanlığı'nda Uluslararası İlişkiler Uzmanı olarak memuriyet görevine başlayan yazar, hâlihazırda Milli Savunma Bakanlığı bünyesinde Giresun Askerlik Şube Başkanlığı'nda görevine devam etmektedir. Evli olan yazar iyi seviyede İngilizce ve başlangıç seviyesinde Rusça bilmektedir.

Hasan YILMAZ

1995 yılında Kara Harp Okulundan mezun olmuş, çeşitli birlik komutanlığı ve yurt içi ve yurt dışı karargâh görevlerinde bulunmuştur. 2000-2001 yıllarında ABD Dz.Kuv.leri Yüksek Lisans Okulunda Uluslararası Güvenlik ve İstihbarat Çalışmaları alanında “Turkey and the Middle East: Threats and Opportunities” başlıklı tez ile yüksek lisans derecesi, 2015-2016 yıllarında Barselona Uluslararası Çalışmalar Enstitüsünde Uluslararası İlişkiler alanında “Turkey’s Foreign Policy Towards Russia: Business as Usual?” başlıklı tez ile diğer yüksek lisans derecesini almıştır. 2018 yılında TSK’dan emekli olmuştur. Halen Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uluslararası İlişkiler Doktora Programı öğrencisidir.

Hülya KINIK

Hülya Kınık, 2012 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü lisans programından mezun olmuştur. 2015 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı yüksek lisans programını; 2022 yılında ise aynı üniversite ve anabilim dalında doktora eğitimini tamamlamıştır. Kınık’ın “Yükselen Güçler”in uluslararası sistem üzerindeki etkilerini, ağırlıklı olarak Türk Dış Politikası’na odaklanarak araştırdığı doktoru tezi, 2023 YÖK Üstün Başarı Ödülleri kapsamında Sosyal ve Beşerî Bilimler alanında yılın en iyi doktora tezi ödülüne layık görülmüştür. 2014-2023 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı’nda Araştırma Görevlisi olarak görev yapan Kınık, Ağustos 2023 itibarıyla Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde Dr. Öğretim Üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Kemal GÖKÇAY

Selçuk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümünden 2010 yılında mezun oldu. 2012’de aynı üniversite ve bölümde yüksek lisansını bitirdi. 2013-2014 yıllarında Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2015 yılında MEB yurt dışı lüsans üstü bursu kapsamında ABD’ye gitti. Önce University of Texas at Austin (Austin, Teksas) 1 yıl dil eğitimi, ardından Georgia State University’de (Atlanta, Georgia) ikinci Master’ını tamamladı. 2019’dan beri Atatürk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışmakta ve Bursa Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktorasına devam etmektedir.

Meltem HASANÇEBİ

20.09.1991 tarihinde Trabzon ili Araklı ilçesinde doğdu. 2014 yılında Atatürk Üniversitesi - İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden mezun oldu. 2016 yılında Atatürk Üniversitesi - Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı’na başladı. 2021 yılında Giresun Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı’nda yüksek lisans programını tamamladı ve “"Kemalist Söylem" Üzerinden Türk Dış Politikası’nı Anlamak” başlıklı yüksek lisans teziyle Uluslararası İlişkiler uzmanı unvanını aldı. 2021 yılında başladığı Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı’nda doktora programına halen devam etmektedir.

Muhammet NEGİZ

Uludağ Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü mezunudur. Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı Dil Bursu ile St. Petersburg Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesi’nde eğitim almıştır. Erzincan Üniversitesi (EBYÜ) işletme yüksek lisansının ardından lisansüstü eğitimine EBYÜ-Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Ortak Doktora Programında devam etmektedir. Erzincan Üniversitesi’ndeki

araştırma görevliliği ve Abay Kazak Dil ve Kültür Merkezi koordinatör yardımcılığı görevleri sonrasında halen Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak akademik çalışmalarına devam etmektedir.

Muharrem BAYRAK

Muharrem Bayrak, Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Sosyal Bilimler Enstitüsü (SBE) Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı'nda YÖK 100/2000 "Uluslararası Güvenlik ve Terör" Doktora Programı'nda öğrencidir. Yüksek lisans eğitimini "Nordik ve AB güvenlik Yaklaşımlarının Güvenlikleştirme Teorisi Çerçevesinde Analizi" başlıklı teziyle 2019-2022 yılları arasında KTÜ SBE Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde Doç. Dr. Vahit Güntay danışmanlığında tamamlamıştır. Lisans eğitimini 2014-2019 yılları arasında yine aynı üniversitede tamamlamıştır. Bayrak, 2022 yılında KTÜ SBE Uluslararası İlişkiler A.B.D. YÖK 100/2000 Uluslararası Güvenlik ve Terör Doktora programında öğrenciliğine devam etmektedir. Bayrak, KTÜ Stratejik Araştırmalar Merkezi'nde araştırmacı olarak görev üstlenmektedir. Araştırma alanlarını, uluslararası ilişkiler ana başlığı altında uluslararası güvenlik çalışmaları, güvenlik teorileri, terörizm ve siber güvenlik oluşturmaktadır.

Murat ÇEMREK

Sırasıyla ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde lisans, Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde yüksek lisans ve doktora ve Budapeşte Koleji: Yüksek İhtisas Çalışmaları Enstitüsü'nde (Macaristan) doktora sonrası çalışmasını tamamladı. Bilkent, Atatürk Alato (Kırgızistan), Selçuk, El Farabi (Kazakistan) Üniversitelerinde ve Polis Akademisi'nde lisanstan doktora çeşitli düzeylerde dersler verdi. Ahmet Yesevi Uluslararası Üniversitesi'nin (Kazakistan) Avrasya Araştırma Enstitüsü'nün Kurucu Müdürlüğünü üstlendi. Selçuk Üniversitesi'nde Bölüm

Başkanlığı, Erol Güngör Türk Diasporası Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü ve Üniversite Erasmus Programı Koordinatörlüğünü yürütücülüğünü yapmış olan Çemrek, halen Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde Bölüm Başkanlığı, Türkçe ve İngilizce olmak üzere birçok ulusal ve uluslararası dergide makale, değerlendirme, kitap bölümü yazar Çemrek, birçok akademik derginin de editörler kurulu, hakem ve bilimsel danışmanlar kurulunda yer almaktadır.

Murat ÜLGÜL

Doç. Dr. Murat Ülgül, Karadeniz Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde öğretim üyesidir. 2006 yılında Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans eğitimini bitirdikten sonra ABD'de Florida State University'de Doğu Avrupa ve Rus Çalışmaları programında (2008-2010) ve University of Delaware'da Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde (2010-2012) yüksek lisans yapmıştır. 2015 yılında University of Delaware'da doktorasını tamamlamıştır. Başta International Relations, Middle East Policy ve International Spectator olmak üzere birçok uluslararası ve ulusal dergide yayını ve kitap bölümleri olan Dr. Ülgül, aynı zamanda Uluslararası Güvenliğe Giriş (Nobel Akademik Yayıncılık, 2021) kitabının da editörlerindedir.

Müge YÜCE

2010 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü lisans programından, 2014 yılında Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (SAREN) Uluslararası İlişkiler yüksek lisans programından mezun olmuştur. 2020 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde doktora eğitimini tamamlayan yazar, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde Dr. Öğr. Üyesi olarak görev yapmaktadır. Özel çalışma alanı Çin Dış Politikası olan Yüce, daha önce Turku, Opole ve Tayvan National Chung Hsing Üniversiteleri'nde bulunmuştur.

Nimet KALKAN

Nimet Kalkan, İşletme Bölümü ve Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü lisans programlarında çift anadal yaparak Ufuk Üniversitesinden mezun olmuştur. Eğitimini burslu ve birincilik derecesi ile tamamlayan Kalkan, 2015 yılından bu yana Karadeniz Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü, Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Aynı üniversitede İşletme Bütünleşik Doktora Programını 2023 yılında tamamlayan Kalkan'ın akademik çalışmaları; stratejik yönetim, uluslararası işletmecilik, birleşme ve satınalmalar, ihracat, sürdürülebilirlik ve etik gibi konular üzerine yoğunlaşmaktadır.

Nükhet GÜNTAY

Nükhet Güntay, 2016 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2020 yılında yine Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. 2021 yılında aynı programda, Güvenlik ve Terör alanında 100/2000 YÖK Projesi destekli burslu doktora eğitimine başlamıştır ve bu programda çalışmalarını sürdürmektedir. Lisans eğitimi sırasında Mevlâna değişim programı kapsamında Kazakistan'da, yüksek lisans ve doktora eğitimi sırasında Erasmus değişim programı kapsamında Portekiz'de bulunmuştur.

Rukiye PATAN

Rukiye Aleyna Patan 1998 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 2016 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler Bölümü lisans programına başlayıp 2020 yılında mezun oldu. Aynı yıl içerisinde Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde Yüksek Lisans programına başlayan Rukiye Aleyna Patan, Potsdam

Üniversitesi'nde değişim programını tamamladıktan sonra 2023 yılında Münih Teknik Üniversitesi'nde ikinci Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır.

Vahit GÜNTAY

2008 yılında Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2012 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimini, 2016 yılında yine aynı programda doktora eğitimini tamamlamıştır. 2009-2016 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak görev yapan GÜntay, 2017 yılından bu yana aynı bölümde Doç. Dr. olarak görevine devam etmektedir. Doktora çalışması öncesi ve sonrasında yurtiçi ve dışında siber güvenlik ile ilgili birçok araştırma ve projeye katkı sağlayan GÜntay; lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde Siber Politikalar, Siber İstihbarat ve Dış Politika, Dijital Diploması, Devletler ve Yapay Zekâ gibi dersler vermektedir.

KARADENİZ

2022 GELİŞMELERİ IŞIĞINDA
BÖLGESEL DEĞERLENDİRMELER

KTÜ-SAM Kitapları 3

www.ktu.edu.tr/sam

ISBN: 978-605-2271-60-5

© 2023 Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları

1. Baskı: Aralık 2023, Trabzon